

מרוכה פרק שביעי בבא קמא

לעוטה הניח והעושים. קרא כתיב גבי צית עולמים: המלטיים. המלטי כדלמרינן דהשופין (ב"ב 77 א) שנותנים נקרים סביב פתחי חלונות ופתחין ובמקום חורי קיבוע הקורות: אלו המרישות. אלמא צתר הכי קרי להו נמי מרישות: ר' זירא אמר. מריש היינו טעמא דלא מקניא דשינוי השם משום דחוזר לברייתו הוא אס' יסתר היו כשורא כדמעיקרא אכל אצרוין מו לא מקרי משכא: **דמעיקרא קליפא.** שקודם שחקקו נקרא קליפא עץ בעלמא: **ולבסוף קעטו.** והמשך צו מי גשמים או מי נהר למקוה פסלו משום מים שאובין: **קעטו ולבסוף חקקו.** לאו כלי הוא אלא ארעא סמיכתא היא: **שאיבא.** מה שמקוה נפסל בג' לוגין מים שאובין מדרבנן הוא: **אנס.** ממסן דהיב דמי: **קדישן קדש.** ואסור ליהנות: **וסרומסן.** אסור לזרים. אלמא קני ליה לגזילה ביאוש: **על גזל אצוי.** בהגזל (לקמן ד' קד:) מפרש לה אפילו נשבע אצוי לשקר אכל אקני ממייד ליה קרא כדלמרינן התם: **אס' גזיל.** וממילא אימעוט גזל אצוי: ה"ג

HebrewBooks.org ©Moznain Publishers. No commercial use allowed.

הא לאו הכי הדר בעיניה אמר רב יוסף מריש שמו עליו דתניא יצלעות הבית אלו המלטיין והעובים אלו המרישות רבי זירא אמר שינוי החוזר לברייתו בשינוי השם לא הוא שינוי ושינוי השם שאינו חוזר לברייתו מי הוא שינוי והרי צינור דמעיקרא קציצתא והשתא צינורא ותניא צינור שחקקו ולבסוף קבעו פוסל את המקוה קבעו ולבסוף חקקו אינו פוסל את המקוה ואי אמרת שינוי השם מילתא היא אפי' קבעו ולבסוף חקקו נמי ליפסל שאני שאיבה דמדרבנן היא אי הכי אפילו דרישא נמי התם איכא תורת כלי עליו בתלוש הכא אין תורת כלי עליו בתלוש מיתבי ההגב והגזול והאנס הקדישן הקדש ותרומתן תרומה ומעשרותן מעשר אמרי התם איכא שינוי השם דמעיקרא טיבלא והשתא תרומה הקדש מעיקרא חולין והשתא הקדש אמר רב חסדא א"ר יונתן מניין לשנוי שהוא קונה שנאמר והשיב את הגזולה מה ת"ל אשר גזל אם כעין שגול יחזיר ואם לאו דמים בעלמא בעי שלומי האי אשר גזל מיבעי ללמעוטי גזל אביו שאינו מוסיף חומש על גזל אביו א"כ יכתוב רחמנא והשיב את גזילו אשר גזל למה לי למכתב ש"מ תרתי ואיכא דאמרי אמר רב חסדא א"ר יונתן מניין לשנוי שאינו קונה שנאמר והשיב את הגזולה מ"מ והא כתיב אשר גזל הוא מיבעי ליה על גזילו שלו מוסיף חומש ואין מוסיף חומש על גזל אביו: אמר עולא מניין ליאוש שאינו קונה שנאמר והבאתם גזול את הפסח ואת החולה גזול דומיא דפסח מה פסח דלית ליה תקנתא כלל אף

הא לאו הכי הדר בעיניה. וסתם מריש כיון שצנאו צבירה מתיאשים הצעלים ממנו ואת דמשמע דלא מקשה אלא לרב יוסף אלא בשלמא דשינוי השם לא כלום הוא שפיר אלא אי אמרת דשינוי השם קטן עס יאוש קני א"כ שינוי השם גדול כי האי דמריש יש לו לקנותו בפני עצמו וכן משמע לעיל דשינוי השם חשוב גרידא קני דפריך גבי גזב טלה ונעשה איל ונקיטה דשינוי השם דהוי שינוי השם חשוב ועוד יש לומר דכל מקום הוי שינוי השם גרידא קני לרב יוסף בלא יאוש ולכן יש להועיל לו צמריש בלא יאוש דמה שזריך יאוש בעורות לאו משום קנין דקנין הוי משום שינוי השם לחודיה ויאוש אין זריך אלא כדי שיועיל מחשבת יחודו לשויה אצרוין דאס לאו יאוש אין כאן שינוי השם וכן בעקש דבעי עמו יאוש שמש אין יאוש אין שם הקדש חל עליו ואין כאן שינוי השם וכן שינוי רשות אס אין יאוש אין שינוי רשות אכל מריש בלא יאוש נמי איכא שינוי השם ויש לו להועיל בפני עצמו וכן גבי טלה ונעשה איל דלמרי' לעיל ויקני דשינוי השם: **צנור** שחקקו ולבסוף קבעו פוסל את המקוה. כשש לו לצנזו מד' רוחותיו איירי שאס הוא פרוץ אפי' מרוח אחד לא היה פוסל המקוה כדמוכח במסכת מקואות (פ"ד מ"ד) דדוקא טבלא שיש לה לצנזו פוסל

לח א מיי פ"א מהל' גביה הל"ג ופי' מהל' גילה ופיר' הל' י סמו ענה על ענ טו"ש ע' ח"מ ט"ז ע"ג ע"ג א ר"ט ש"ס פ"א:
לח ב מיי פ"ו מהל' מקואות הל' י סמו עשין רמז טו"ש ע"ד ס"י ר"א ע"ג ל' וסעי' לו: [רב אלפס ב"ב פ"ד דף ק"ז] ובש"ע פ"ב ד' ר"ל"א
ג. ג מיי ש"ס פ"ד הל' ב סמו ש"ס:
מ"א ד מיי פ"ד מהל' ממונות הל' יא:
מ"ב ה מיי פ"ו מהל' גילה הל' י א סמו עשין עג:
ס"א

תורה אור השלם

1. החלונים אטמות והמרים מופ ומפ' אל פתחות האלקים וצלעות הבית והעובים: יחזקאל מא כו
2. ויקח פי יקחא ואשש והשיב את הגזולה אשר גזל או את השקש אשר עשק או את הפקדון אשר הפקד אתו או את האבדה אשר נקצא: ויקרא ה כב
3. ואמרתם הנה מתקאה והפתחם אותו וצבאות הבאתם גזול ואת הפסח ואת החולה והבאתם אתה ומדבם אמר ה' מלאכי א יג

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מעיקרא וחולו וכו' מורא דלוקן. ר"ב לקמן דף ע"ו ע"א: (ב) ד"ה אמר וכו' ולא היה קניו לו קומס פסלי:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ר"ז אמר וכו' אבל אצרוין. ע"י פוסה דף ל ע"ב מוס' ד"ה ולקנייה:

מוסף רש"י

צינור. על עץ או צנור אצו עשוי כמין סילון ויורדין ממנו מים למקוה (רשב"ם ב"ב סה). שחקקו ולבסוף קבעו. חקקו, פוסל את המקוה. דמיס שאובין פוסלין אותו, ויין שיהי מורה כלי עליו קודם קבעו לא מייבלת מו שס ללי מיעה ומשיר להו שאובין למים שבתו (שם). ולבסוף חקקו. הרי הוא נעשה מרין בקרקע (שם). מה פסח דלית ליה תקנתא כלל. אמר ליה להקינו, הרי מוס קטוע עולמים הוא (סוכה ז).

(א) ק"א ושינוי השם מילתא היא הכי וכו' מהר"ש וכן הגיה הל"ג מו"י שכתב (ב' ב"ב פ"ד) [ומסופתא מקואו פ"ד] (א) צ"ב (ס"א) (ד) לקמן פ"א [ומסופתא ממונות פ"א] (ה) לקמן ק"ב. [ועליו סו. ושי"ן] (ו) לקמן ק"ד: (ז) ג"י רש"ל ק' נכתבו רממא והשיב את גזילו והשיב את הגזולה אשר גזל ל"ל (ח) [לקמן ד"ג:] (ט) תמורה (י) סוכה ל' ופי' מוספות (יא) לקמן ק"א: ד"ה גזול, (כ) ל"ל מקוה, ו' ומיהו אס' היה קני לו קודם ההקדש לא הוי משיב בתו, כהנה בעצירה כדמוכח כו' כן הגי' מהר"ש וכן הוא במוס' גיטין.

רבינו חננאל

ופריך רב יוסף שאני מריש ואף על גב שבענה בבירה והוא בתוך הבנין, נקרא לא נשתנה מו, דתניא צלעות הבית אלו המלטיין, והעובין בתוך המרישות, הנה בתוך הבנין עצמו נקרא מרישות. ר' זירא אמ' שינוי החוזר לברייתו בשינוי השם לאו שמה שינוי, ואין הלכה כמותו, דבענין למימר הגזול צמר טרואה ואף על פי שהוא חוזר לברייתו קנאו, ואקניא, והרי צינור דמעיקרא נקרא קציצתא, תחילה של עץ והשתא צינור, דהניא צינור שחקקו ולבסוף קבעו פוסל וכו'. ואו אמרת שינוי השם מילתא כי קבעו ולבסוף חקקו נמי כיון שחקקו נקרא צינור והצינור כולו אמאי לא פסיל. ופרקינן, שאני שאיבה דמדרבנן היא ולפיכך הקלו שלא תפסיל השאיבה בעינין הוה את המקוה. וזו הלכה בתלמוד הבורח את הבית מכר את הדלת. ושנינו בתמורה פרוק ראשון אין מים שאובין פוסלין את המקוה אלא לפי השבון, ואמרינן בגמרא גג שבו כ"א סאה מי גשמים ממלא בכתף י"ט סאה ופתקי למקוה והן טהורי, שהשאיבה מטהרת בריייה ובהמשכה. מכלל דרבנן בריייה ובהמשכה לא. אלא הכי דכי אתא רב דימי אמר ר' יוחנן שפסלה שהמשכה כולה טהורה. ואקשינן, או הכי משום דהיקלו הוא אפילו חקקו ולבסוף קבעו לא ליפסול. ופרקינן, התם כיון שנקרא עליו שם, כלי נקרא והוא שם צינור, קודם שיקבעו, החמירו עליו. מוהבית מן הגב ומו הגולן. ומפרקינן, התם נמי איכא שינוי השם איכא דאמרי, אמ' ר' חסדא מנין לשנוי השם שאינו קונה, שני והשיב את הגזולה מכל מקום. והא כתיב אשר גזל, והוא מיבעי לי, על גזל שלו מוסיף חומש ולא על גזל אביו. וקימא לן דשינוי השם קונה. והא דאמי' עולא אפילו אתו ייאוש לא קאני, הא אשכחן עולא דאמי' בהגזול מחלוקת בסתם אבל בידוע דברי הכל יאוש קנה.

עלמית הוא (סוכה ז).

הא לאו הכי הדר בעיניה. וסתם מריש כיון שצנאו צבירה מתיאשים הצעלים ממנו ואת דמשמע דלא מקשה אלא לרב יוסף אלא בשלמא דשינוי השם לא כלום הוא שפיר אלא אי אמרת דשינוי השם קטן עס יאוש קני א"כ שינוי השם גדול כי האי דמריש יש לו לקנותו בפני עצמו וכן משמע לעיל דשינוי השם חשוב גרידא קני דפריך גבי גזב טלה ונעשה איל ונקיטה דשינוי השם דהוי שינוי השם חשוב ועוד יש לומר דכל מקום הוי שינוי השם גרידא קני לרב יוסף בלא יאוש ולכן יש להועיל לו צמריש בלא יאוש דמה שזריך יאוש בעורות לאו משום קנין דקנין הוי משום שינוי השם לחודיה ויאוש אין זריך אלא כדי שיועיל מחשבת יחודו לשויה אצרוין דאס לאו יאוש אין כאן שינוי השם וכן בעקש דבעי עמו יאוש שמש אין יאוש אין שם הקדש חל עליו ואין כאן שינוי השם וכן שינוי רשות אס אין יאוש אין שינוי רשות אכל מריש בלא יאוש נמי איכא שינוי השם ויש לו להועיל בפני עצמו וכן גבי טלה ונעשה איל דלמרי' לעיל ויקני דשינוי השם: צנור שחקקו ולבסוף קבעו פוסל את המקוה. כשש לו לצנזו מד' רוחותיו איירי שאס הוא פרוץ אפי' מרוח אחד לא היה פוסל המקוה כדמוכח במסכת מקואות (פ"ד מ"ד) דדוקא טבלא שיש לה לצנזו פוסל

וה"ר מסימפונ"ת פירש דאפילו פרוץ משני רוחות איירי כדרך צנור וכגון שחטטו לקבל צנורות שלא עכבו את הגשמים כי היא דפ"ד דמקואות (מ"א) החוטט צנור לקבל צנורות בשל עץ צבל שהוא חרס צרעית ואת"כ מצי קאמר מעיקרא קליפא והשתא צנור דמשמע דאפי' קבע תחילה יש לפסול המקוה לפי שמשנתה שמו ע"י חקיקה והלא אין משנתה שמו ע"י חטיתה ששונה לקבל צנורות דלוחה היא שגורמת לפסול את המקוה וי"ל כיון שמשנתה שמו ע"י חטיתה יש לחשבו כמלוש והחטיתה ששונה כלילי עושה אותה כמלוש: **שאני שאיבה** דרבנן. מפרש בפרק המוכר [את] הבית (ב"ב ד' סו. ושם ד"ה מכלל): **הגנב** והגזולן. בהגזול צמרא (לקמן ק"ד). פריך אי רבנן קשה גזול אי רבי שמעון קשה גנב ומשני לה שפיר: **מעיקרא טיבלא**. ואע"ג דשינוי החוזר לברייתו על ידי שאלה כדלמרינן בהאשה רבה (בבב"ב ד' פת). ובסוף הגזול מן הירק (מריש ד' נט). מ"מ לא חשיב להו שינוי החוזר לברייתו כיון דלא שייחא: **מעיקרא חולין** והשתא הקדש. צדקשים שאין מייד בלחמיות לא הוה זריך ליתן טעם זה דיש כאן שינוי רשות אלא צעי לאוקומי אפי' בחטות ובלשם ואע"ג דמעיקרא מורא דראובן והשתא מורא דראובן (א) מכל מקום שינוי השם יש כאן: **אמר עולא מניין ליאוש שאין קונה**. משמע הכא דלכר עולא דיאוש לא קני וכן בהניקין (גיטין ד' נה. ושם ד"ה מצי) דלמר עולא דבר תורה צין נודעה צין לא נודעה אין מכפרת מ"ט יאוש כ"י לא קני וקשה ל"ת דבהגזול צמרא (לקמן ד' ק"ד). גבי פלוגתא דרבי שמעון ורבנן דגנב וגזול קאמר עולא מחלוקת צמרא אכל צידוע ד"ה יאוש קני ואור"ת דצבל מקום יאוש קונה רק לענין קרפן משום דהוי מנזה הבאה בעצירה ונציא ראייה מההיא דהניקין (גיטין ד' נה: ושם) דפריך התם לעולא מההיא דגנב והקדש וחס"כ טבח ומכר משלם תשלומי כפל ואין משלם ד' וה' ומני עלה כה"ג צחון ענוש כרת ואי אמרת יאוש לא קני כרת מאי עבידתיה והשתא בלאו היא דמני עלה הוה ליה למפרך מגופה דאי יאוש לא קני אס כן אין לו כח להקדיש ואמאי פטור מד' וה' הא לא טבח דהקדש אלא ודאי לכל מיני מודה עולא דיאוש קני רק לענין הקרבה ולהכי פריך מדמני עלה דצחון ענוש כרת אלמא ראי' לפתח אוהל מועד ועוד מייתי ראייה ר"ת מריש לולב הגזול (סוכה ד' ז. ושם) דפסלין לולב הגזול אפי' צי"ט שני ומפרש רבי יוחנן משום מנזה הבאה בעצירה שנאמר והבאתם גזול את הפסח גזול דומיא דפסח צין לפני יאוש צין לאחר יאוש בשלמא לפני יאוש דלאו ידידה היא אלא לאחר יאוש הא קנייה ביאוש מ"ט לאו משום מנזה הבאה בעצירה משמע דסבר צבל דוכתי דיאוש קני רק לענין מנזה וקשה לר"י לפי דאס כן מאי פריך לעיל אפי' לרבה מקרבנו ולא הגזול דלמא קרבנו מודה רבה כמו עולא ויהי דסבר אצוי אין חילוק כמ"ד בסוכה (ס"ט). מתוך שצ"א ששול יואש צנור דלית ליה טעמא דמנזה הבאה בעצירה הא ע"כ אית ליה דאי לאו הכי כי אמרת לרבי יאוש לא קני תקשה ליה אמאי אסור להקריבו כיון דשם הקדש חל עליו כדלמריש דהוי יאוש ושינוי השם אלא ודאי משום דהוי מנזה הבאה בעצירה ועוד צהיה דגיטין (ד' נה: ושם) דצעי רבא כי אוקמוה רבנן צרשומיה משעת גביה או משעת הקדישה ומאי נ"מ לגיזומיה ולדלותיה וליציא דעולא צעי לה כדמוכח סוגיא דהתם ואי בעלמא קני הא ע"כ משעת יאוש גיזומיה וולדות ידידה הוו ע"כ נראה לר"י דצבל מקום לעולא יאוש לא קני והיה דהגזול צמרא (לקמן ד' ק"ד). הוי יאוש ושינוי השם דמעיקרא משכא והשתא אצרוין ואע"ג דגבי קרפן נמי הוי יאוש ושינוי השם כדלמריש לעיל דמעיקרא חולין והשתא הקדש מכל מקום כיון דאין קניו לו אלא מחמת שהקדיש ולא (א) הוי קני קודם פסליה רחמנא להקרבה משום מנזה הבאה בעצירה (כדמוכח בפרק לולב הגזול (סוכה ד' ז. ושם) דלמר להו רב להנהו אווכרי כי צביתא אסא מן הנכרים לגזול אינהו כו' ופריך ולקנייהו דשינוי השם משמע דאי קנו ליה מו לא הוי מנזה הבאה בעצירה ודומק לומר דסבר כרבי יתחב לך נחמני דלא חיש התם למנזה הבאה בעצירה ועוד אמר התם (ד' ל"ה). האי כשורא דמטללתא עבדו ציה רבנן דבגזול מנזי פסח וסוכה וכן צעין משלכא ולא מייפסל אלא משום מנזה הבאה בעצירה וכי קנייה בתקנתא דרבנן לא חשיב מנזה הבאה בעצירה כ"ש אי קנה קנין גמור והא דלמר צריש הגזול קמא (לקמן ד' ז"ד). הרי שגזל סאה חטין טחנה לשה אפאה והרים ממנה חלה כ"ד מצרך אין זה מצרך אלא מנאח ודמי ליה התם דמני סבר בעלמא דשינוי קונה והכא משום מנזה הבאה בעצירה אע"ג דקנה קודם לכן לענין צרבה להוכיח שם שמים עליו ראי' להחמיר יותר אי נמי התם דחוי בעלמא הוא והשתא לעיל פריך אצוי שפיר מקרבנו ולא הגזול דאי יאוש קנה אמאי מייפסל הא לא חשיב מנזה הבאה בעצירה כיון דקודם שהקדישה קנאה אלא ודאי יאוש גרידא לא קני אלא מחמת שהקדישה דה"ל יאוש ושינוי רשות או יאוש ושינוי השם כדמסיק לבסוף ולכן מייפסל משום דה"ל מנזה הבאה בעצירה ובהניקין (גיטין ד' נה: ושם) נמי אי לא דמני עלה מגופה דברייתא לא מצי פריך לעולא דלע"ג דיאוש לא קני שפיר חל הקדש משום דה"ל יאוש ושינוי השם ואדרבה מגופה דברייתא הוי סייעמא לעולא דאי יאוש קני כי לא הקדיש נמי פטור מד' וה' דשלו הוא טובח ושלו הוא מוכר כדפריך מינה לקמן (ד' ס"ה). רבי יוחנן לריש לקיש דלמר יאוש קני ואדרבה דלמא דלא פריך מינה לרבי יהודה דפליג

התם